

*Dosud neevidovaná mincovní značka
olomoucké mincovny*

Jiří Sláma (1934–2020).

P a v e l V O J T Í Š E K

Věda, láska, víra, s. 267–269

[illegible]

Still unregistered mint mark of Olomouc mint

Unknown variety of Olomouc mint mark is described in this article. The mint mark (letter O with tilde above all in ringlet) is registered on a 3-kreuzer produced by the mint-master Martin Fritsche (MKC 928; Rumpl IV/169) in 1628. This mark still has not been documented on any coins, despite of the fact, that the summary of Moravian coinage from the seventeen century is detailed, thanks to the work by A. Rumpl and J. Rumpl.

Key *mint mark; 3-kreuzer; 1628; Olomouc [CZ]; Martin Fritsch (1625–1635).*

[illegible]

Key značka mincovny; tříkrejcar; 1628; Olomouc; Martin Fritsch (1625–1635).

Produkce mince dobrého zrna byla v Olomouci zahájena v podstatě již v roce 1624 ražbou zwirnerových tříkrejcarů tří „typů“ (MKČ¹ 923 až MKČ 925).² Předcházející zdobné a zjevně reprezentativní ražby ve zlatě se značkou BZ (dvacetidukát MKČ 907 a desetidukát MKČ 909, oba ročník 1621) a ve stříbře (čtyřtolary MKČ 917 a 918, ročníky 1621 a 1622, dvoutolar 1621 MKČ 917 a toлары MKČ 920 a 921, ročníky 1621 a 1622) jsou bezpochyby spíše příležitostné medaile než běžné oběživo.³

Činnost olomoucké mincovny ve dvacátých a třicátých letech 17. století je spojena se jménem Martina Fritsche. Počátky jeho působení začínají podle práce A. a J. Rumplových⁴ v druhé polovině roku 1625, jak napovídá první krejcar s Fritschovou značkou z tohoto roku (Rumpl 142).⁵

* Doc. RNDr. Pavel VOJTÍŠEK, CSc., Česká numismatická společnost (Praha) / Univerzita J. E. Purkyněho, Přírodovědecká fakulta (Ústí nad Labem). pavoit@natur.cuni.cz.

¹ HALAČKA, Ivo: *Mince země koruny České (Čechy, Morava, Slezsko) 1526–1856 v době panování rodu Habsburského*, Brno 2011. Citace mincí budou zkracovány v textu MKČ a za samostatný typ bude označováno vždy každé „číslo“ MKČ.

² V tomto případě se bezesporu jedná pouze o varianty jednoho typu.

³ Navíc se zdá, že podle vyobrazení v MKČ byly tolar MKČ 921 a desetidukát MKČ 909 raženy ze stejných razidel.

⁴ RUMPL, Antonín – RUMPL, Jan: *Moravské vládní mince za třicetileté války III. Moravská mince po kaladě*, Numismatický sborník 10, 1967–1968, (dále v textu jen Rumpl), s. 151.

⁵ RUMPL, A. – RUMPL, J.: *Moravské vládní mince*, s. 184.

V době mincování Martina Fritsche byla pro mincovnu stěžejní produkce drobné mince, krejcarů a tříkrejcarů. V letech 1625 až 1636 uvádí Halačka šestnáct typů krejcarů (MKČ 939–951) a osmnáct typů tříkrejcarů (MKČ 923–938).⁶ Fritschovy mince z olomoucké mincovny jsou pečlivě značeny jak mincovní, tak i mincmistrovskou značkou.

MORAVA, Ferdinand II. (1619–1637), tříkrejcar 1628, mincovna *Olomouc*, mincmistr Martin Fritsch (1625–1635).⁷

Av.: v jednoduchém kruhu poprsí s širokým španělským límcem; nevýrazný vavřínový věnec na hlavě, ze kterého vlají dvě vlnité souběžné stuhy; nad poprsím v opise je výrazná čtyřlístá kytička;⁸ označení nominálu je v oválu a přerušuje vnitřní kruh i opis pod poprsím;

opis: **FERDI-II-D-G-R.(nominál v oválu).I-S A-G-H-B-REX(pětিলístá kytička)**

Rv.: pod korunou bez stuh, která přerušuje opis i vnitřní kruh, dvouhlavý císařský orl s burgundsko-rakouským štítkem na prsou, křídla orla se sedmi letkami; orlí ocas má po stranách větvena dva páry do stran zakřivených a zpátky otočených stvolů; v opisu pod orlem značka mincovny v oválu dělí jednoduchý kruh i opis;

opis: **ARCHIDV A.(značka mincovny).DV:B-C-T-1628**

1. AR;⁹ 1,889 g; 2,1 mm; 12 h.

Lit.: nezná.

Sbírka: soukromá.

⁶ HALAČKA, I.: *Mince*, s. 441–447.

⁷ Martin Fritsch zemřel 1636; viz PETRÁŇ, Zdeněk: *Ilustrovaná encyklopedie české, moravské a slezské numismatiky*, Praha 2018, s. 77.

⁸ Jedná se o znaménko č. 84 podle RUMPL, A. – RUMPL, J.: *Moravské vládní mince*, s. 181.

⁹ Ryzost nezkoušena. Podle obnoveného tolarového systému je zrno mince 0.492; viz HALAČKA, I.: *Mince*, s. 14.

Kom.: odhlédneme-li od provedení značky mincovny, tak je tato mince nejbližší typu MKČ 928; Rumpl IV/169. V opisech se liší pouze nepatrně na líci, na rubu až na značku mincovny odpovídá přesně.

V Halačkově práci je evidováno celkem jedenáct mincmistrovských značek Martina Fritsche a také pět různých značek olomoucké mincovny.¹⁰ Rumplovi uvádějí ve své podrobnější práci dokonce osmnáct velmi detailních variant provedení značky olomoucké mincovny, které jsou všechny vyobrazeny a označeny čísly 19 až 36.¹¹ Naší „novou“ značku, *písmeno O v jednoduchém kroužku a nad ním vlnovka*, lze proto také popsat jako typ Rumpl č. 24¹² avšak s vlnovkou nad O, vše v kroužku (viz *obr. 1*). Toto velmi zajímavé provedení značky tak dobře zapadá mezi dosud známé. Značka olomoucké mincovny, se kterou se setkáváme pouze na tříkrejcaru popisovaném v tomto článku, je tak novou, v dostupné literatuře dosud neregistrovanou, značkou.

Obr. 1: Detail nové značky olomoucké mincovny.

¹⁰ HALAČKA, I.: *Mince*, s. 340.

¹¹ RUMPL, A. – RUMPL, J.: *Moravské vládní mince*, s. 157, č. 19–36.

¹² RUMPL, A. – RUMPL, J.: *Moravské vládní mince*, s. 157, č. 24.